

İlim ve Hayat
Ali AKPINAR*

SİVAS'TA BİR KUR'ÂN ADAMI
İHRAMCİZÂDE (K.S.)

“İşte kahramanımız da Hz. Peygamber’in sünnetine sıkı sıkıya bağlı, ruhsatlardan çok azimetlere sarılan, lüksten uzak sade bir hayat yaşayan, nâfile ibadetlere düşkün, dilinden zikir düşmeyen bir takvâ adamıydı. Onun ibadetlere düşkünlüğünü, vefatından hemen önce söylediği “Namazınızı kıldınız mı?” sözü özetlemektedir.”

Son dönemde Sivas’ta yetişmiş örnek şahsiyetlerden biri de İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak’tır. “Anadolu’da tasavvufu canlandıran adam”, “Kasketli Şeyh” diye anılan İhramcızâde’yi de biz bu özelliklere büyük ölçüde haiz biri olarak görmekteyiz. O karşımızda Rabbine karşı görevlerini layıkıyla yerine getiren bir Hak adamı; sevgisiyle gönüllerde taht kuran bir gönül adamı; içerisinde yaşadığı toplumun derdiyle hemdert olan, onların hüznü ve sevincini paylaşan, onlarla birlikte yaşayan mütavazı bir halk adamı; ilim-irfan-ihlâs ve eylem adamı olarak durmaktadır.

Onunla ilgili yazılanlardan anladığımız kadarıyla o, annesi Aişe Hanım’ın hayır duaları üzerine temeli hacda atılmış hayırlı bir evlattır. Yetiştirdiği dönemin mekteplerinde okumuş, Kâdirî, Rufâî, Şâzelî, Sa’dî ve Bedevî tarikatlarından icâzetli “Arap Şeyh” nâmı ile maruf

Seyyid Abdullah el-Mekkî Rufâî Hazretlerine yedi yıl hizmet ederek onun ve Tokatlı Mustafa Hâkî Efendi’nin; onun vefatından sonra da Mustafa Takî Hazretlerinin irfân sofrasında yoğrulmuştur.

Onun hayatında her zaman şeriat öncedir, din hâkimdir. O, hayatını dinin ölçüleriyle şekillendirmiştir. Zira dine göre, din devre dışı bırakılarak bir yere varılamaz.

Tokat’ta Müskirat Memurluğu, Sivas’ta Düyûn-i Umumiye Memurluğu ve Cedid Tuzlasında Müdürlük yaparak elinin emeği ile maîşetini temin etmiş bir kimsedir. 1931 yılında emekli olduktan sonra Çitil Han’da bir süre komisyonculuk yapmış, bu suretle elde ettikleri gelirini de insanların hizmeti ve ihtiyaçları için sarfetmiştir.

Ulu Cami’nin tamir ve ibadete açılmasına (1955–1966) önderlikle birlikte, Sivas İmam Hatip Lisesi’nin açılma-

sı (1958–1962), Hoca İmam Camii’nin minaresinin tamiri, Hayırseverler Camii (1962), Sofu Yusuf Camii, Serçeli Camii, Dikimevi Camii, Zara Cencin Köyü içme suyu ve köprüsü, Tozanlı Köprüsü (1943) ile Sivas ve çevresinde muhtelif sebil çeşmelerinin yapılmasına da önderlik etti. Yüzden fazla (106 veya 154) eserin yapım ve tamiratına vesile olmuştur. Bu maddî eserlerin imarı yanında Cumhuriyet dönemi Sivas insanının ve manevî hayatının inşasında Hazretin ayrı bir yeri vardır. Onun Yare Yedigâr/Mevlid-i Nebî adlı (mürşidi Mustafa Takî Efendinin mensûr mevlidinin 191 beyitlik manzum şekli) eseri dışında yazılı eseri yoksa da o, pek çok kişinin yetişmesine ve istikamette kalmasına vesile olmuştur. Onun bu eserlerinin başında Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi gelir.

İhramcızâde, bir çocuğunun dışında beş çocuğunun cenazesinde bulunmuş, hayatın

cilvelerini birebir yaşamış bir ermiş kişidir. 90 senelik bereketli bir ömür sürmüş ve ömrünü insanlığın hayır ve salâhına adanmıştır.

Soyadı kanunu ile birlikte aldığı Toprak soyadı onun mütevazılığına; çeşitli vesilelerle kullandığı Garîbullah (Allah'ın garib kulu) ve Karîbullah (Allah'a yakın) mahlasları ise onun irfan yolunda aldığı mesafelere işaret etmesi bakımından anlamlıdır. O, çok konuşmayan, hele

Söz konusu ettiğimiz örnek şahsiyetler, her şeyden önce Hakk'ın adamıdır. O'nun için yaşamayı ve O'nun için ölmeyi kendilerine şiar edinmiş adanmış şahsiyetlerdir, amel defterlerine sürekli sevap yazdıran vakıf insanlardır.

Onlar, her şeyden önce Yüce Yaratıcı'ya karşı görevlerini layıkıyla yerine getirmeye çalışırlar. İbadetlerini aksatmazlar, farzlarla yetinmeyip nâfilelerle O'nun katında değerlerini arttırmaya çalışırlar. O'nun hatı-

olanlardır. İhramcızâde'nin bu konudaki düsturu, sohbetlerinden seçtiğimiz şu sözleridir:

“Şerîatı gözetiniz, şerîatı olmayanın tarîkatı olmaz... Bizim yolumuzun evveli şerîat, ortası tarîkat, âhiri yine şerîattır... Tasavvuf, yok olup, sonra var olmaktır... Her halini huzur, ibadetini kusur, her gördüğünü Hızır bileceksin...

Bakarsınız bazı kişiler tarîkate giriyorlar. Çok geçmeden acâibden, garâibden bahsetmeye kalkışıyorlar. Kendilerinin bir adam olduklarını zannediyorlar. Fakat büyük kim, küçük kim, o sonra belli olur...

İnsan, Muhammedî ahlakla ahlaklanmalı. Kuldan istenen budur. İnsan ile ebedî âleme gidecek olan da budur...

Gardaşlarım! Bizim tarîkatımız ne kadar büyürse büyüsün, ne kadar incelse incelsin, şerîattan kıl kadar ayrılmamasına imkân yoktur...

Şerîatta kıl kadar noksanı olanın, havada uçtuğunu görürseniz, vurup kanadını kırın! İstidractan başka bir şey değildir!

Şerîat, bir dervişin başının tacı, sırtında abası ve elinde اساسı gibidir...

En faziletli ilim ilm-i hâl, en faziletli amel huzûr-ı hâldir... Kul râh-ı Hak'ta buluna, Rahîmdir Allah kuluna...

“Onların hayatında ilim, mâlûmat sahibi olmaktan ibaret değildir. Onlara göre ilim, eyleme dönüştüğü ölçüde anlamlı ve değerlidir. Eyleme dönüşmeyen ilim, sahibinin omuzlarında bir yükür.”

gereksiz hiç konuşmayan, ama oturuşu, duruşu, mahcup tavır ile kulakları hikmete doymuş ancak gözleri hikmete aç insanlar için canlı bir örnekti. Bütün bunlara rağmen o, “Gardaşlarım! Adam olamadık, adam olmak meğer ne zor imiş.” diyerek mütevazılığını ortaya koyarak herkese örneklik etmiştir.

Yukarıda verdiğimiz bilgilerden ve örneklerden anlaşılacağı üzere Kur'ân'a göre tarihe mal olmuş gerçek kahramanlar, adam gibi adamların temel özellikleri ışığında konumuz olan İhramcızâde'nin hayatını inceleyecek olursak şunları söyleyebiliriz:

rını ve hakkını her şeyden üstün tutarlar. İhramcızâde'nin bu konudaki tavsiyesi şudur: “Allah'ın rızasını kazan, gönünü yap, işini O'na gördür. Neyi seversen onunla kalırsın, ne ile meşgul isen, o olursun!”

Onlar, İlim ve İrfan Aşığdırlar

İman ve amellerini bilgi temeli üzerine inşa edenler, ilim ve ehline sevgi ve saygıyı, onlara hizmeti her şeyin önüne geçirenlerdir. Zâhirî ilimler yanında bâtınî ilimleri, maddî ilimler yanında mânevî ilimleri de ihmal etmeyip tek kanatla uçulamayacağını farkında olan zü'l-cenaheyn/iki kanatlı

Kerâmet, insanı yoldan geri koyar... Mürşid-i hakîkî, Allahu Teâlâ'dır..."

Onlar İlmî Eyleme Dönüştürenlerdi

Onların hayatında ilim, mâlûmat sahibi olmaktan ibaret değildir. Onlara göre ilim, eyleme dönüştüğü ölçüde anlamlı ve değerlidir. Eyleme dönüşmeyen ilim, sahibinin omuzlarında bir yükür. Bunun için onlar, ilimle eylemi birlikte götürenlerdir. İşte kahramanımız da Hz. Peygamber'in sünnetine sıkı sıkıya bağlı, ruhsatlardan çok azimetlere sarılan, lüksten uzak sade bir hayat yaşayan, nâfile ibadatlere düşkün, dilinden zikir düşmeyen bir takvâ adamıydı. Onun ibadet-

lere düşkünlüğünü, vefatından hemen önce söylediği "Namazınızı kıldınız mı?" sözü özetlemektedir.

Onlar İhlâs Adamıdır

Onlar yaptıkları her şeyi Allah için yapmayı şiar edinmişlerdir. Çünkü onların nezdinde Allah'ın rızası, O'nun hatırı, O'nun hoşnutluğu her şeyin önünde ve üstündedir. O bu yoldaki yolculuğunu "Sen seni sevdiğinle bil. O senindedir" düsturu ile gerçekleştirmişti.

Onlar insanlık sevdalılarıdır. İnsanlığa hizmeti kendilerine düstur edinmişlerdir. Hatta başkalarını kendilerine tercih

etmeyi hayat tarzı edinmiş, başkalarına hizmet ederken çoğu zaman kendilerini ihmal eden erlerdir. Onun bu konudaki ilkesi, "Muhabbeti olan hata görmez, görse de göz yumar." sözüdür. Onun Kasketli Şeyh diye anılmasına sebep olan kasket giymesini, iaşesini temin etmek için görevlendirildiği müskirat (tekeli) memurluğunu, ayyaşlara ders veren, gayr-i Müslimlere yardım eden şeyh oluşunu onun yaşadığı şartları ve bu şartlara göre geliştirip uyguladığı siyaseti göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

Onlar Hayırda Öncüdürler

Önden giden atlılardır onlar. Herkes inkâr ederken iman

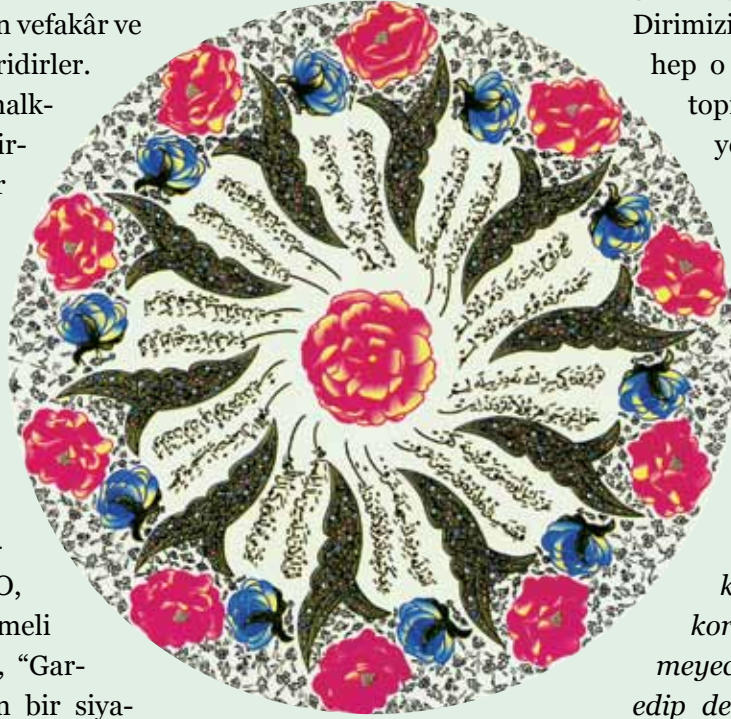
edenlerin ilki onlardır. Herkes yanlış yaparken doğru yapanlar, kötülüğe iyilik etmeyi erdem sayanlardır. Herkes uyurken uyanık olanlar onlardır. Herkes dururken, hareket halinde olanlar onlardır.

Onlar halk adamıdır. Halkın içinde yaşayan, onların derdiyle hemdert olan, onların sevincine ortak olan vefakâr ve fedakârlık önderleridir. Onlar hayattan ve halktan kopuk değildirler. Yaratılan her şeye değer verirler ve Yaratandan ötürü yaratılanı hoş görürler. Onun bu konudaki düsturu şu sözdü: “İdare ilmini öğrenin, insan kızınca şeytanın malı olur”. O, politikanın netameli gidişatı karşısında, “Gardaşlarım! Herkesin bir siyaseti vardır. Bizim siyasetimiz siyasete karışmamaktır. Bu da ayrı bir siyasettir.” diyerek şahsiyetli bir duruş sergilemiştir.

Onlar Zor Zamanların Adamıdır

Herkesin yanlış yapmayı alışkanlık haline getirdiği zamanlarda doğruların öncüleridirler. İstikamette kalmaya, hakkı haykırmaya kimsenin cesaret edemediği anlarda Hakîkatın tellahıdır. Allah demenin suç sayıldığı dönemlerde Allah’a çağırma görev

addeden kimselerdir. İrşad faaliyeti yapa geldikleri tekkeler kapatılınca yeryüzünü dergâh, gökyüzünü o dergâhın kubbesi, semadaki yıldızları ise mektebinin kandilleri olarak görek durup dinlenmeden yoluna devam etmiş kahramanlardır. Onlar hayrın, iyiliğin ve güzelliğin öncüleridir. Bu konuda hiç kim

© Hat: Cefer KELKİT Tezhip: Ayten AKSU

seyi beklemeden, hiçbir engelle aldirmeden canları, malları ve rahatları pahasına öne çıkanlardır.

Onlar da Bizim Gibi İnsandırlar

Sergiledikleri bu kahramanlıkları birer insan olarak gerçekleştirdikleri için bizlere örnektirler. Onlardan pek çok kerâmet sâdır olsa bile, onları yaşanamaz hayatın adamları olarak tanıtmak doğru değildir. Zira asıl kerâmet istikamette

olmak, istikamet üzere kalmak, başkalarını istikamette tutmak ve istikamete yöneltebilmektir.

Onlar, olgunlaştıkça tevazu kanatlarını yere indiren kimselerdir. İhramcızâde, bu özelliğini şu şekilde itiraf ediyordu: “Gardaşlarım! Soyadımızı ‘Toprak’ koymuşlar, ama toprağa bakıyorum da utaniyorum. Dirimizi, ölümüzü, gıdamızı hep o muhafaza ediyor. Biz, toprak gibi tevazulu olamıyoruz...”

Kendi zamanlarında olduğu gibi vefatlarından sonra da insanlığı aydınlatmaya devam eden bu güzel insanları en veciz şekilde şu Kur’ân ayeti tanımlamaktadır: “Bilesiniz ki, Allah’ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de. Onlar, iman edip de takvâyâ ermiş olanlardır. Dünya hayatında da âhirette de onlara müjde vardır. Allah’ın sözlerinde aslâ değişme yoktur. İşte bu, büyük kurtuluşun kendisidir.”¹

Son olarak diyoruz ki büyükleri anmak yetmez, onları doğru bir şekilde anlamak ve onların güzelliklerini hayata taşımak gerekir.

Dipnot

*Prof. Dr.

1 Not: 4 Ekim 2009 tarihinde Sivas Belediyesi tarafından düzenlenen “İsmail Hakkı Toprak Sempozyumu”nda sunulan tebliğ metnin özeti- dir. 10/Yûnus, 62-64.